

GÖTEBORGS UNIVERSITET
LITTERATUR, IDÉHISTORIA OCH RELIGION

Häxor och populärkultur

En studie om konsumtionen av populärkultur och dess
påverkan på häxors praktik i Sverige.

Witches and Popular culture

A study on the consumption of popular culture and its
influence on witches' practice in Sweden.

Johanna Svensson

Termin: HT16

Kurs: RKT140 Examensarbete för
kandidatexamen Religionsvetenskap, 15 hp

Nivå: Kandidatuppsats

Handledare: Jessica Moberg

Abstract

The purpose of this study is to examine if the reception of popular culture amongst witches in Sweden today has influenced their practices (ie. adapting something new, changing already existing practices etc.). To gather material for this study I have chosen interviews as the main method. The interviews were conducted mainly through skype and e-mail. I have chosen to use both Christopher Patridge's theory about popular culture and Patridge himself as an inspiration for the analysis. By defining and adapting his theory I have been able to conduct a modified thesis, which has been the main basis for analyzing the material. This thesis reads as follows: popular culture has been an important source of inspiration for the creation and shaping of practices for witches. It can be concluded in this work that popular culture has influenced witches' practice. Two of the interviewees acknowledged that the consumption of popular culture has had a direct influence in their practice. Through the analysis it can be concluded that there are three practices realized within their practice and these are: religious tourism (the interviewee would like to visit the places named in particular books), ingredients (such as herbs used for medical purpose) and the practice of documentation (that you write down everything involving your practice, such as spells and rites). The majority of the interviewees felt that popular culture served as an inspiration and not as a direct influence on their practice, although through the analysis and discussion it is ensured that the inspiration in some cases have been so significant that it has been realized in everyday life.

Keywords: Witch, practice, popular culture, occult, influence.

Innehållsförteckning

1.0 Inledning.....	4
1.1 Syfte.....	5
1.2 Frågeställning	5
1.3 Avgränsning.....	5
1.4 Häxor i Sverige bakgrund.....	6
1.5 Teori.....	7
1.6 Begrepp	9
1.7 Tidigare forskning.....	10
2.0 Metod.....	12
2.1 Genomförande	12
2.2 Genusaspekt och urval	13
2.3 Etiska dilemman	13
2.4 Tidsramen.....	14
2.5 Relevans.....	14
2.6 Analys av material	14
3.0 Resultat och Analys	15
3.1 Populärkulturens påverkan på beslutet att bli häxa	15
3.2 Vilka populärkulturella verk konsumeras och hur anses häxans porträtteras i dessa verk.....	16
3.3 Vad har konsumtionen av populärkulturella verk för påverkan på häxornas praktik	18
3.4 Analys	20
4.0 Diskussion.....	25
4.1 Egen reflektion och fortsatt forskning.....	26
5.0 Slutsats	26
Källförteckning.....	28
Bilaga 1 intervjufrågor.....	30

1.0 Inledning

Västvärlden befinner sig nu i ett magiskt millennium. Alternativa trosföreställningar och trossystem utmanar de officiella religionerna om man ser till den populärkulturella sfären. I böckerna *The Re-enchantment of the West, volume I and II* (2004,2005) beskriver författaren Christopher Patridge denna magiska kultur som en sfär som främst utforskas och kommuniceras genom populärkulturen. Hans teori om ockultur behandlar ockulta trosföreställningar som en arena inom religioner vars plats blir allt större och som styr i riktning mot den magiska kultur samhället tycks leva i idag. Intervjupersonerna som har intervjuats i denna studie är praktiserande häxor i Sverige idag och denna alternativa religionsform bestående av häxor och häxkonst passar väl in i Patridges teori om ockultur. Denna undersökning om relationen mellan populärkulturen och alternativa religionsformer har studerats på en mikronivå gentemot Patridges diskussion och teori som appliceras på en makro- och mesonivå. Häxor är ingen homogen grupp och begreppet häxa beskrivs ytterligare under bakgrund- och metodavsnittet för en djupare förståelse för gruppen.

I studien används kvalitativa semistrukturerade intervjustudier som är ett metodval inspirerats av Steinar Kvale och Svend Brinkman (2014). Det insamlade materialet har analyserats utifrån en modifierad form av Patridges teori gällande relationen mellan populärkultur och ockultur. Denna studie kan ses som en ansats i Patridges anda trots att den centrala delen av arbetet sker på en mikronivå med intervjuer som metod. Studien kan kategoriseras som en receptionsorienterad studie kring populärkultur med inriktning mot häxor i Sverige.

1.1 Syfte

Syftet med denna studie är att undersöka vad populärkulturell konsumtion kan få för konsekvenser för häxors praktik i Sverige idag. Studien belyser frågor om populärkulturen har haft inflytande på intervjupersonernas beslut att bli häxor och vilka verk inom populärkulturen som de konsumerar. Syftet är relevant för samtida forskning då häxor är ett understuderat ämne i Sverige och i samband med populärkulturens tillämplighet som en arena där information både skapas och mottas av konsumenter anser jag att syftet är av relevans för forskning inom religion.

1.2 Frågeställning

- Vilka populärkulturella verk konsumeras av praktiserande häxor?
- Har populärkulturen påverkat intervjupersonernas beslut att bli häxor?
- Vad har konsumtionen av populärkulturella verk för påverkan på häxornas praktik efter deras beslut att bli häxor?

1.3 Avgränsning

Studien ligger i samtiden. Sverige är den geografiska plats där intervjupersonerna befinner sig och det är en medveten avgränsning för att anpassas till studiens storlek.

Den andra avgränsningen berör intervjupersonerna och dess antal. Intervjupersonerna i studien är nio stycken. Att antalet blev nio personer beror främst på arbetets storlek och den angivna tidsramen för studien. Intervjuerna är av kvalitativ karaktär vilket innebär att varje intervju har varit tidskrävande i både intervjuprocessen och transkriberingsprocessen. Det kan också tilläggas att de personer som ställt upp på intervjuerna också har genomgått en avgränsning. Den avgränsning och de krav som ställdes kring intervjupersonerna var att dem gjort ett medvetet val att kalla sig själva för häxor och att de var praktiserande häxor idag. Det ställdes inget krav angående vilken tradition intervjupersonen ansågs tillhöra. Detta på grund av att majoriteten av intervjupersonerna som valt att ställa upp är solitära häxor.

Intervjupersonerna har också varit tvungna att vara aktiva på internet främst Facebook då det är inom den arenan sökandet efter intervjupersonerna skett. Sökningen efter intervjupersoner har då avgränsats till enbart internetforum.

1.4 Häxor i Sverige bakgrund

Häxor är inte en homogen grupp och att kalla sig själv för häxa kan ha olika implikationer. I denna studie urskildas två typer av häxor. Vissa av intervjupersonerna tillhör häxreligionen Wicca och erkänner sin tro som religion. De andra intervjupersonerna benämner sig själva som häxor men erkänner inte sin tro som en religion (solitära häxor).

För att ge en klarare bild av vad Wicca är så ska en kort presentation av Wiccas traditioner och tro presenteras. Wicca är en häxreligion där man tillber Gudinnan och Gudomen, dessa två gudomar ska vara jämlika men inom olika covens kan en gudom få mer utrymme än den andra. Wiccaner firar åtta årshögtider som kallas sabbats, dessa högtider kopplas samman med årstiderna och solen. Wiccaner fokuserar mycket på natur och kopplingen till denna. Inom Wicca utövas också magi och magin brukar kallas vitmagi. Magin utförs i samband med ritualer kring sabbats men kan även komma att användas för privata bruk. Även fast Wicca är en religionsform är det viktigt att ha i åtanke att människor tolkar religionen olika således kan magi och ritualer se olika ut beroende på vilket coven man tillhör (Urban 2006: 162-190 & Wicca.nu)

Eftersom häxor inte är en homogen grupp blir det en utmaning att fastställa hur häxor har uppkommit eller spridits i Sverige. Den tydligaste spridningen och informationen om häxor står att finna i Wicca - skapad av Gerald Gardner. Gardner startade ett eget coven (en församling bestående av häxor) på 1950-talet efter att han enligt honom själv blivit initierad i ett coven på 1930-talet i England av en häxa vid namn 'Old Dorothy' som sas representera en autentisk härstamning av häxkraft som kunde spåras tillbaka flera århundraden. Denna utsaga är Gardners egna och det finns inga belägg för att den skulle vara autentisk. Gardner valde att fortsätta bygga på denna gamla tradition och han kom också att ses som den primära inspirationen för den moderna häxkonsten Wicca (Urban 2006: 162).

I Sverige startades den första coven år 1987 vid namn Skogsstjärna i Stockholm av Laila Wiberg. Det är dock oklart om denna första coven gick efter en Gardnisk tradition då det inte är helt klart vilken tradition Wiberg initierades i. Denna grupp återetablerade sig 1994 efter en mer keltisktradition och bytte då också namn till Court of Joy. Det är därför troligt att den form av Wicca som praktiseras av Court of Joy skapades i Sverige eftersom att det är oklart vilken tradition Wiberg tillhörde. Därefter började häxreligionen sprida sig och idag är ett mindre antal covens aktiva (Gregorius: 2016: 285-86). Dessa covens står att finna genom

internet där det även står vilka traditioner de tillhör. Att vara häxa har olika innebörd och det finns inga krav att tillhöra en coven eller häxreligion för att kalla sig själv häxa. I och med att Sveriges religiösa landskap kom att ändras kring 1960-talet då flera alternativa religiösa grupper etablerade sig i Sverige har detta också utformat en blandning av olika religiösa traditioner. Mycket av det som idag kategoriseras under begreppet ”New Age” - kristallhealing, läsning av tarotkort, shamanresor etc. (Andersson&Sander 2009:521-22) - är också praktiker som kan utföras av de som kallar sig själva för häxor. I en del fall går det att skilja New Age utövare från häxor då häxor ofta tillber en gudom som benämns som Gudinnan eller moder jord (i vissa fall både Gudinnan och Guden). Det finns de personer som följer samma ritualer kring högtiderna som Wicca men inte kallar sig ”wiccaner” då de ofta inte erkänner häxkonst som religion. Detta gör inte personerna i fråga mindre benägna att kalla sig själva för häxor. Häxor i Sverige kan idag sammanfattningsvis beskrivas som en icke homogen grupp. Det finns ingen uppriktig statistik på hur många häxorna är till antalet och det finns inte heller en enhetlig grupp. Det som kan sägas är att det finns häxor i Sverige.

1.5 Teori

Christopher Patridges teori om ockultur och populärkultur ligger som grund och inspiration för detta arbete. Först kommer teorin att beskrivas och sedan kommer teorin att avgränsas och anpassas på det vis att det sker en modifikation från teorin till en tes. Således skall tesen kunna användas som ett analytiskt verktyg.

Patridge diskuterar utifrån sekulariseringsteorier hur sakralisering i relation med populärkultur är i ständig rörelse. Han diskuterar hur flera sekulariseringsteorier menar att religion skulle privatiserats och den sociala betydelse religion innehaft skulle minska (Patridge 2004: 16). Patridge menar att den nya ockulta sfären börjar utmana dessa sekulariseringsteorier genom att vara en del av sakraliseringen som sker i samtiden. Den religiösa förändring som det västerländska samhället upplever tycks vara en övergång från institutionella religioner till alternativa trosföreställningar. Dessa alternativa trosföreställningar hamnar under de begrepp som Patridge kallar ockultur och vilket innehåller bland annat nyreligiösa rörelser, spiritualism, östlig andlighet, teosofi, paganism, esoteriska rörelser, ockulta övertygelser etc. Teorin ockultur innehar även perspektivet att västlandet har hamnat i ett nytt millennium av magi. En form av subkultur som växt under de senare åren och där de officiella definitionerna av tro och religion har börjat utmanas av alternativa trossystem (Patridge 2004: 2, 40). I

centrum för denna teori befinner sig populärkulturen. Det är populärkulturen som är arenan där ockultur frodas och är därmed också en arena där en mångfald av religiösa och alternativa trosföreställningars idéer och symboler konfronteras av västlandet. Teorin innehåller således en relation mellan populärkulturella uttryck och formativt bildande av världsbilder. Vilket härleder till att populärkultur både är ett uttryck för den kulturella miljö i vilken den uppstår och kan vara formativ för denna kultur detta genom att den kan bidra till ett bildande av världsbilder på ett sätt som påverkar vad människor kan acceptera som troligt (Patridge 2004: 123). Det är ingen tvekan om att människor utvecklar religiösa och metafysiska idéer genom att reflektera över teman som utforskas i exempelvis litteratur och film menar Patridge. Han föreslår att alternativ andlighet kommuniceras och tolkas genom populärkultur (Patridge 2004: 124).

Patridge presenterar sin teori i tre punkter; (1) ockulturella världsbilder har och är en viktig inspirationskälla för populärkulturen.

(2) Populärkulturen har i sin tur varit en viktig inspirationskälla för bildandet och formandet av ockulturella världsbilder.

(3) Populärkulturen har börjat få en formande effekt på vad som kan anses som rimligt eller sannolikt i väst (Patridge 2004: 126).

För att tydliggöra Patridges teori kommer jag att applicera den på ett specifikt ämne nämligen vampyrer och kors och hur denna relation har ändrats. Exemplet nedanför uppvisar alla tre steg i Patridges teori. (1) Ockulturella världsbilder som en viktig inspirationskälla: *vampyrer*.

(2) Populärkultur som en inspirationskälla för bildandet och formandet av ockulta världsbilder: *Vampyrer och kors får olika funktioner inom olika populärkulturella verk*.

(3) Populärkulturen har börjat få en formande effekt på vad som kan anses som rimligt: *Vampyrer kan ses som både onda och goda och korset är inte bara en symbol emot det onda*.

I tidigare populärkulturella verk porträtterades vampyrer alltid som onda varelser och det främsta vapnet mot vampyrerna var korset. Denna beskrivning är en metafor för kampen mellan det onda (ockulta) och det goda (kristendomen). Denna relation och beskrivning har under senare år förändrats. Detta ser man främst angående vampyrers skildring inom populärkulturen. Vampyrer har börjat porträtteras som både onda och goda och det finns möjlighet till karaktärsutveckling gentemot tidigare beskrivningar då vampyrer alltid skildrades som onda. Det har skett en förändring inom porträtteringen av gott och ont. Följaktligen har också korset förlorat sin makt i relation till vampyrer och kampen mellan det onda och det goda har börjat bli besvärligare att utläsa. Enligt Patridge kan detta tyda på att

den kristna symbolismen börjat ta mindre plats inom populärkulturen medan den ockulta symbolismen börjat ta fart (Patridge 2004: 126-29).

Patridges teori kommer att anpassas främst för att teorin behandlar relationen mellan populärkultur och sakralisering på en makronivå. I denna studie kommer teorin att tillämpas på en mikronivå. Kärnan i teorin är: om människor utvecklar religiösa och metafysiska idéer genom att reflektera över teman som utforskas i litteratur, film etc. För det valda ämnet är teorin i sin helhet för bred och följaktligen kommer teorin avgränsas och enbart använda teorins ovan presenterade andra (2) punkt. Denna teori skall anpassas för syftets skull och detta sker genom att testa den på mikronivå och genom att revidera den till följande tes: populärkulturen har varit en viktig inspirationskälla för bildandet och forandet av praktiker hos häxor. Detta skall följaktligen testas på materialet och således sker en förändring från makro- till mikronivå från ockulturella världsbilder till praktiker och tesen avgränsas även till att de som ska undersökas är häxor.

1.6 Begrepp

Populärkultur är ett begrepp som används frekvent i denna studie och begreppet behöver avgränsas och definieras. ”Populärkultur” är ett icke universalistiskt begrepp och definieras på olika sätt inom olika discipliner. I denna studie skall begreppet främst ses som ett paraplybegrepp för verk som producerats i form av film, tv-serier och böcker. Med inspiration från Gordon Lynchs bok *Understanding theology and popular culture* (2005) ska inte populärkultur i denna studie ses som avgränsat från ”högkultur”, ”masskultur” eller ”folkkultur”. Populärkultur skall ses som delade miljöer, praktiker och resurser av det vardagliga livet (Lynch 2005: 3). Populärkultur är med andra ord ett brett begrepp som i denna studie avser verk som kan konsumeras av alla och därmed ställs inte heller populärkultur i relation med någon annan form av kultur som till exempel ”högkultur”. Det ska också uppmärksammas att det inte är innehållet av verken eller skaparna av verken inom populärkulturen som ligger i fokus. Det som är av största vikt är vad som har valts att konsumeras utav konsumenterna och vad de i sin tur bestämt sig för att involvera i sina vardagliga liv.

Häxkonst är också ett begrepp som under arbetet används frekvent. Begreppet ska i detta arbete ses som synonymt med begrepp såsom paganism, neo-paganism, häxkraft och trosåskådningar som intervjupersonerna (de som är solitära häxor) innehar. Detta på grund av att det är lämpligt att begränsa mitt bruk av olika begrepp och begreppet häxkonst framfördes

och framkom under intervjuerna. Begreppet wicca och wiccaner kommer vara de begrepp som används för att beskriva häxreligionen wicca och dess utövare.

1.7 Tidigare forskning

Studien knyter an till två olika forskningsområden ”religion och populärkultur” och ”religion och häxor”. Det förstnämnda studieområdet har kommit att bli allt mer utforskat och det finns ett flertal olika forskare inom ämnet, e.g., Christopher Patridge (2004), Adam Possamai (2005), Pierre Wiktorin (2011) och Gordon Lynch (2005). Denna studie knyter främst an till alternativa trosföreställningar och populärkultur inom ämnet religion och nedan kommer Adam Possamai presenteras då han i hög utsträckning delar samma perspektiv som Patridge angående populärkultur som en arena där den ockulta sfären synliggörs. Michaela D.E Meyer receptionsorienterande studie av Tv-serien *Charmed* kommer också att presenteras.

Possamai diskuterar i sin bok *Religion and Popular Culture: A Hyper-Real Testament* (2005) att konsumenter av populärkultur idag tar på vardaglig basis del av religiösa, ockulta och alternativt religiösa/andliga övertygelser. Inslag av den religiösa typen är inte alltid medvetet skapat hos upphovsmannen eller menade som religiösa dock kan receptionen av innehållet tolkas som det. Det finns stunder då religion både skapar och reglerar populärkultur men populärkultur kan även vara med och förmedla nya andliga övertygelser eller förändra redan existerande trossystem. Populärkultur enligt Possamai (2005) kan underhålla, roa, ge instruktioner och skapa avkoppling hos konsumenter. Det kan också ge upphov till inspiration för religion (Possamai 2005: 20). I en av Possamais artiklar ”Cultural Consumption of History and Popular Culture in Alternative Spiritualities” (2002) diskuterar han hur det går att hämta inspiration från populärkultur och ett exempelvis han tar upp är hur en grupp i Australien kallad Star Wars Appreciation Society försöker etablera Jedi som en officiell religion - en inspiration hämtad från det populära Sci-Fi verket *Stjärnornas krig* av Georg Lucas. Diskussionen förs också vidare till Scientologikyrkan och deras val av inspiration i form av Ron Hubbards tidigare Sci-Fi texter. Detta är två tydliga exempel på hur upphovsmannen kan både förmedla ett (senare) religiöst budskap (Ron Hubbard) eller omedvetet nå ut till konsumenter som själva anser att budskapet kan ses som religiöst (Georg Lucas och *Stjärnornas krig*).

Forskningsområdet som knyter an till häxor och populärkultur har studerats främst utifrån genusaspekter. I första hand gäller diskussionen andra- eller tredjevågans feminism och om häxan kan ses som en realisering av dessa vågor genom hennes egen utveckling inom

populärkulturen. Några av de studier som berört detta är exempelvis *Glamorous Witchcraft: Gender and Magic in Teen-film and Television* (2002) av Rachel Moseley, *Becoming a Women through Wicca; Witches and Wiccans in Contemporary Teen fiction* (2008) av Christine Jarvis och Saints, samt *Seers and Sorceresses; Femininity and the Spiritual Supernatural in Contemporary U.S Film and Television* (2008) av Megan E. Bigginger. Dock skiljer sig dessa undersökningar från denna studie eftersom att då stor fokus för dessa forskningsområden är genusaspekter angående innehållet av populärkultur.

En tidigare studie om reception hos häxor inom populärkulturen är Karin Beeler och Stan Beelers antologi *Investigating Charmed: the Magic Power of TV* (2007) om tv-serien *Charmed* som sändes under åtta säsonger i början av 2000-talet. I antologin finns en artikel värd att nämna för den här uppsatsen och det är "Something Wicca This Way Comes": Audience Interpretation of a Marginalized Religious Philosophy on Charmed" av Michaela D.E. Meyer.

I artikeln diskuterar Meyer receptionen av tv-serien *Charmed*. Hon har under sex månader valt att följa diskussioner i olika internetforum där folk diskuterar *Charmed* i relation till Wicca och hur Wicca representeras i serien. Deltagarna i dessa forum var både praktiserande och icke praktiserande Wiccaner. *Charmed* föll de praktiserande i smaken på grund av att serien bygger mycket på Wiccansk tradition och många av dem ansåg att serien porträtterade religionen bra förutom när Wicca beblandades med kristna inslag. De som inte tillhörde Wicca menade att serien hade lett dem till att undersöka Wicca-traditioner. En av Meyers slutsatser var att tv-serien *Charmed* har skapat en ökad kunskap och en social medvetenhet om Wicca som religion. Det förs en diskussion av informanterna som behandlar hur folk - främst akademiker idag - vet lite om hur individer får tillgång till och lär sig normer och värderingar från marginaliserade, ej erkända eller socialt stigmatiserade grupper (så som) Wicca. De menar att informationen som finns tillgänglig för människor om Wicca ofta är väldigt begränsad. En av deras största resurser för att få reda på mer är internet men även böcker, film, television och helt enkelt förmedlade meddelanden (Meyer 2007:10-16). I Meyers slutsats ses det att ett verk inom populärkulturen (*Charmed*) följaktligen haft den påverkan att personer som inte tillhör Wicca funnit religionen intressant genom serien och på egen hand undersökt Wicca. Populärkultur har i detta fall skapat en ökad förståelse för en religion som annars kan anses vara en marginaliserad religion och som inte är lika välkänd för många.

Denna studie har knutit an till konsumtionen och receptionen av populärkultur hos praktiserande häxor i Sverige idag. Tidigare forskning kring detta ämne speciellt i Sverige har jag inte lyckats finna. Detta öppnar möjligheten till att denna studie kan komma att delvis fylla den luckan.

2.0 Metod

I denna studie används intervjuer som metod för att besvara syftet och frågeställningen. Den valda intervjuformen som tillämpas på studien är den kvalitativa semistrukturerade forskningsintervjun beskriven av Steinar Kvale och Svend Brinkman (2014). Intervjuerna är i största möjliga utsträckning av semistrukturerad karaktär och ingår i det som beskrivs som en kvalitativ forskningsintervju. En intervju som söker att förstå världen utifrån intervjupersonens perspektiv (Kvale&Brinkman 2014: 17). Denna intervjuform har valts då arbetet i första hand är en receptionsorienterad undersökning och det som ska studeras är intervjupersonernas mottagning av ett utvalt ämne. Följaktligen kommer frågeställningen under intervjun vara öppen i sin karaktär och det finns utvalda bestämda frågor som ska följas upp med följdfrågor detta för att öppna upp möjligheten att bredda intervjuvaren och för att förmå komma närmare intervjupersonens perspektiv kring det valda ämnet (Kvale&Brinkman 2014: 41-43).

2.1 Genomförande

Att få tillgång till personer som velat medverka i intervjuer har varit en utmanande uppgift. Fokuset för arbetet var från början att finna en ”coven”. Coven innebär en församling av häxor som tillhör religionen Wicca men betydelsen kan också breddas och innebära en grupp häxor som har en gemensam tradition och tillhör en gemenskap. Eftersom att finna en coven misslyckades fick sökningen efter häxor breddas ut. Sökandet efter häxor som tillhörde eller inte tillhörde en coven resulterade att till slut nio intervjupersoner valde att medverka. Utav dessa nio intervjupersoner är åtta kvinnor och en är man. Majoriteten av intervjupersonerna tillhör inte en coven och beskrivs som solitära häxor. En solitär häxa innebär att man inte är medlem i någon typ av organisation (Gregorius 2016: 388), i detta fall en coven. Intervjupersonerna upptäcktes genom nätet främst sidor där svenska covens är listade (wicca.nu) och genom sociala medier - först och främst Facebook (facebook.se). Två personer tillhörde varsina covens och en av dem är en man i 30 års åldern och den andra är en kvinna 35 år. De övriga sju intervjupersonerna upptäcktes genom en sluten grupp på Facebook.

Intervjupersonerna som valde att ställa upp från denna slutna gruppen är alla kvinnor i åldrarna 26-55 och de har alla olika jobb och bor på olika platser i Sverige och deras aktivitet i Facebookgruppen varierar. Gruppen i dagsläget har kring 2800 medlemmar med varierande aktiviteter från de olika medlemmarna. Som nämnt ovan är majoriteten av intervjupersonerna solitära häxor och de tillhör olika traditioner och har olika perspektiv på vad det innebär att vara häxa. Ingen av dessa häxor tillhör en coven och observationer påvisar att det är självalt men det kan inte understrykas. Under dessa förhållanden blir gruppen intressant då den har funktionen av en gemenskap (en funktion som ett coven också har) där häxorna kan träffa likasinnade individer och dela med sig av sin tro. De kan också helt själva välja hur delaktiga eller icke delaktiga de vill vara. I gruppen får de också ta del av eller ge ut olika tips på exempelvis besvärjelser, örter och mediciner och även inspiration för hur altare kan byggas upp eller hitta kläder som är gjorda av vissa material etc. Gruppen verkar utgöra en gemenskap med aktiva medlemmar som självmant väljer att dela med sig av sin tro. Men den enda gemensamma nämnaren som kunde utläsas var att de själva kallar sig för häxa (i vissa fall även schaman).

När alla nio intervjupersoner var funna har alla intervjuer förutom en skett genom en dator. Åtta av intervjuerna har skett via e-post och Skype. Då det har varit svårt att ställa följdfrågor genom e-post har dessa intervjuer inte varit av semistrukturerad karaktär. Således har intervjuerna via e-post gått under vad man kan kalla strukturerade intervjuer och väldigt få följdfrågor har ställts. Intervjuerna som genomfördes via Skype har varit av en semistrukturerad karaktär. En intervju gjordes ansikte mot ansikte och även denna var av semistrukturerad karaktär.

2.2 Genusaspekt och urval

Majoriteten av intervjupersonerna som ställt upp är kvinnor. Således kommer studien sakna ett genusperspektiv i formen av jämförande karaktär på basis att fördelningen mellan män och kvinnor är ojämn. Studien har i första hand att beskrivit kvinnors perspektiv och deras förhållningssätt till ämnet. Urvalet av intervjupersoner har skett kring kriteriet att alla som valde att ställa upp kallar sig själva för häxor. På så vis ska studien inte ses som en generalisering av gruppen eller av intervjupersoners föreställningar och inte heller representativt för eller över deras tro.

2.3 Etiska dilemman

Arbetet ska ha försökt att fullfölja de kriterier vetenskapsrådet kallar konfidentialitetskravet,

informationskravet och samtyckeskravet. Detta genom att använda alias så att inte några uppgifter om personerna eller grupperna har omnämnts i studien (konfidentialitetskravet). Genom att information kring forskningsämnet har framförts för facebookgruppens två administratörer och även medlemmarna i denna grupp har också informationskravet fullföljts. De intervjuade har också haft rätten att bestämma över sin egna medverkan i studien och således har de haft möjlighet till att dra sig ur forskningen (samtyckeskravet).

2.4 Tidsramen

Genomförandet av denna studie har inte under omständigheterna gått enligt tidsplanen. Eftersom den första tanken var att undersöka en coven och inte solitära praktiserande häxor som var utan coven fick jag ändra om mitt sätt att leta informanter och fick även då ändra om den ursprungliga tanken om att ha med en teori kring gruppens dynamik och gruppens påverkan på individer. Eftersom att jag inte fann en coven och fick leta efter informanter på annat håll tog det också längre tid än planerat. Tidspressen har haft effekt på hur intervjuerna skedde och att majoriteten av intervjuerna skedde genom en dator. Med mer tid hade möjligtvis fler intervjuer hunnits med ansikte mot ansikte.

2.5 Relevans

Innan materialet och resultatet för denna uppsats redovisas är det viktigt att diskutera relevansen för denna undersökning. Eftersom att antalet intervjupersoner är få så ska detta arbete inte ses som tillämpligt för alla häxor och inte heller tillämpligt för att ha bevisat tesen eller teorin. Det som framförs i resultatet är enskilda exempel som i sin utsträckning stärker tesen relevans. Tesen är följaktligen inte bevisad då det krävs fler intervjupersoner och undersökningar för att konstatera det.

2.6 Analys av material

Skypeintervjuerna har transkriberats med inspiration från Kvale och Brinkman (2014). Talspråket har valts att behållas men mellanljud i.e. ”ehh”, ”öhm” osv. har tagits bort. Det insamlade materialet har analyserats genom en mer deduktiv tillvägagångssätt (Kvale&Brinkman 2014: 239-40) således fokuserades analysen på att finna direkta svar på frågeställningarna. Genom frågeställningarna kunde det tillslut fastställas tre teman som var av användning och relevans för studiens syfte. De tre teman som kommer presenteras nedan är (1) populärkulturens påverkan på beslutet att bli häxa (2) vilka populärkulturella verk konsumeras av häxorna och hur anses häxans porträtteras i dessa verk och (3) vad har konsumtionen av populärkulturella verk för påverkan på häxornas praktik.

3.0 Resultat och Analys

3.1 Populärkulturens påverkan på beslutet att bli häxa

Hos majoriteten av de intervjuade har det inte framgått att populärkultur haft en direkt påverkan på deras beslut att bli häxor. Att "bli häxa" framställs av intervjupersonerna som en felbeteckning. De intervjuade menar att de är häxor och detta är inte någonting de blir. Det beskrivs som en slags inre kallelse som i de flesta av fallen upplevs vara ett medfött inre kall. Det blir påtagligt att intervjupersonerna menar att häxa är någonting du är och inte blir. Det framgår att medvetandet om den egna insikten att de själva är häxor kan variera beroende på ålder, tidigare erfarenheter och intressen. Självisikten att de är en häxa och vad det innebär att vara häxa beror på överrensstämelsen med egna tankar och känslor. Det vill säga att det inte verkar finnas en 'rätt' innebörd kring vad det innebär att vara häxa utan detta är något som bestämmes och känns själv. Beskrivningen av att vara häxa och vad detta innebär varierar hos intervjupersonerna. Det finns en del gemensamma nämnare som är värda att ta upp. Den beskrivning gällande vad det innebär att vara häxa och som framställs av majoriteten av de intervjuade är balansen till naturen och en naturmedvetenhet samt ett förhållningssätt till den egna intuitionen. Naturen verkar vara det centrala temat i innebörden att vara häxa (främst balans med naturen). Naturen beskrivs med olika namn i intervjuerna och verkar på vissa plan ha olika innebörd för individerna. Den beskrivs i vissa fall som moder jord, gudinnan (Gudinnan kan också beskrivas som utanför naturen) eller gudomen och i vissa fall beskrivs naturen synonymt med energier och magi som finns i den. Den egna intuitionen innebär för de intervjuade att ta del av magin som finns omkring en och ha respekt för denna. En av intervjupersonerna Klara 51 år beskriver det på detta vis "En häxa är en man eller kvinna som använder sig av magins tillgångar och som lever i samklang med natur och djur" ett perspektiv som majoriteten av intervjupersonerna delar.

För att återgå till temats utgångspunkt om populärkulturen haft någon påverkan på intervjupersonernas beslut att bli häxor framkommer detta aldrig som ett konkret svar. I tre av intervjupersonernas svar kan det utläsas att de i sitt sökande efter en definition på deras andliga övertygelser har vänt sig till böcker och internetforum. Det blir dock svårt att avgöra om dessa böcker och internetforum de vänt sig till kan klassificeras som populärkultur då materialet inte omnämns i namn. En av de intervjuade Håkan 30 år sökte sig till något annat efter han tagit en kristen konfirmation vid 14 års ålder och insåg att han inte kunde tro på en kristen Gud. Detta ledde honom till att läsa om andra religioner och trosföreställningar. I slutändan fann han häxreligionen Wicca som han kände överensstämde med sin egen tro. I

intervjun omnämns det inte vad han läst eller var han fann informationen. En annan intervjuad Sanna 36 år berättar att hon alltid haft intresse för andlighet och letade hela sin barndom och ungdomstid efter böcker med andliga inslag. I tjugofem års åldern fann hon en artikel som var skriven om Wicca men hon ansåg att artikeln var missvisande då artikeln framställde Wicca som något negativt. Detta ledde henne till fortsatt undersökning av häxreligionen Wicca vilket i sin tur ledde det till att begreppet häxa kom att bli en definition hon kunde identifiera sig med.

3.2 Vilka populärkulturella verk konsumeras och hur anses häxans porträtteras i dessa verk

Inom detta tema kommer de olika verk som nämns av intervjupersonerna gällande hur häxan har porträtteras inom populärkulturen att presenteras. De verk som skildras nedan är de verk intervjupersonerna anser porträtterar häxor och häxkonst på ett mer rättvist sätt. De verk som porträtterar häxan och häxkonst på ett enligt informanterna missvisande sätt kommer inte att presenteras som enskilda verk utan kommer i detta arbete presenteras synonymt under begreppet ”sagohäxan”.

Majoriteten av intervjupersonerna anser att häxan har porträtteras på ett missvisande sätt. Häxan liknas oftast vid sagohäxan - en elak tant och någon som använder sig av trollstavar och använder magin för ont bruk. Häxan har också porträtteras som djävulsdrykare och ofta karaktäriseras hon (häxan framställs i de flesta fall som kvinna) som ond. Denna skildring av häxan är oftast det som kallas sagohäxan. Det vill säga den porträttering som sker i samband med äldre sagor. Exempelvis *Hans och Greta* en tysk folksaga nedtecknad av bröderna Grimm och som porträtterar en häxa med planer att äta upp barnen Hans och Greta efter hon funnit dem äta på hennes hus. Bilden av häxan som ond och djävulsdrykare det vill säga den porträtteringen som i viss mån skiljer sig från sagohäxan menar en del av de intervjuade är en annan missvisande bild av vad en häxa är och vad häxkonst innebär. Det är främst svartmagi eller skadliga magi som skildras i filmer och böcker och intervjupersonerna anser att detta inte överensstämmer med den magi som faktiskt används i det vardagliga livet av häxor. Den magi intervjupersonerna beskriver att de använder kallar de vit magi vilket i sin tur verkar vara motsatsen mot det som oftast skildras inom populärkulturen. Några av intervjupersonerna anser att häxor de senaste åren och idag porträtteras som unga tjejer som genomgår någon slags kris och använder magin för personligt bruk något som inte alltid kan

anses som etiskt korrekt. Dessa filmer brukar oftast bygga på en moralhistoria och i slutändan lär sig de unga tjejerna hur man skall hantera och bruka magin.

Somliga av intervjupersonerna tycker att häxan i senare populärkulturella verk börjat porträtteras på ett mer rättvist och bra sätt. Häxan tycks då porträttera bilden av självständighet och speciellt en stark kvinna. Hon precis som alla andra har ett helt normalt jobb och familjeliv. Det enda som skiljer denna kvinna från andra kvinnor är att hon har magiska krafter. En del av de intervjuade anser även att karaktärerna framställs på ett feministiskt vis. Den feministiska synvinkeln verkar vara väl bemött av många av de intervjuade. I en av intervjuerna tas aspekten upp och Amanda 29 år förtydligar:

Det beror nog på att det inte finns speciellt många starka kvinnofigurer som är tillräckligt fascinerande i dagens populärkultur. Man ska vara sexig, feminist, självständig, ha någon sorts superkraft men ändå passa in men vara udda nog för att bli utstött. Det tilltalar nog många unga tjejer som står mitt i puberteten och inte hittat sin plats än. Det finns något att känna igen hos alla. Jag vet inte vilken kvinnokaraktär ur historisk och mytisk aspekt som kan anses vara mer feminist än en häxa.

Det finns två populärkulturella verk som omnämns ett flertal gånger och där intervjupersonerna instämmer att verken porträtterar häxan på ett mer rättvist sätt (i utsträckning kan man även se att kvinnorna i verken beskrivs som starka och självständiga). Dessa verk är romanen *Avalons dimmor* och TV-serien *Charmed*. *Avalons dimmor* är en roman skriven av Marion Zimmer Bradley. Detta verk är författarens personliga tolkning av Arthurlegenden. Historien beskrivs utifrån Morgan le Fays perspektiv och följer hur hon som prästinna i en kult på ön Avalon tar sig an utmaningar gällande ny religiositet, konflikter inom kungariket, familjeintriger och hur hon ska balansera det nya med det gamla. Hon tillhör en kult som i boken presenteras som en gudinnekult och är tillhörande den gamla religionen. Den gamla religionens konflikt med den nya religionen kristendomen ligger till grund för denna nytolkning av Arthurlegenden där det är kvinnorna som står bakom Arthur som skapat legenden. *Charmed* (svensk översättning: Förhäxad) är en TV-serie som sändes mellan 1998-2006 och som handlar om tre systrar vars öde är att beskydda mänskligheten från demoner och andra onda varelser som vill bringa skada och förödelse mot människorna i San Francisco. Till hand har dem en bok kallad "Book of Shadows" som har nedärvts genom generationer och i vilken olika besvärjelser är nedtecknade för att hjälpa systrarna i sin kamp mot det onda. Dessa två verk har båda starka kvinnliga och självständiga huvudkaraktärer och magi som inte ska användas för att vålla skada. De är bra exempel på vad intervjupersonerna

menar när de pratar om att häxan börjar porträtteras på ett annorlunda sett gentemot sagohäxan. Häxor kan nu porträtteras som starka och självständiga kvinnor och inte bara som en gammal ond gumma.

3.3 Vad har konsumtionen av populärkulturella verk för påverkan på häxornas praktik

I undersökningen om populärkulturen haft en påverkan på intervjupersonernas praktik är majoriteten av svaren nej. Populärkulturen och dess olika verk har inte haft en omedelbar påverkan på varför eller hur de praktiserar sin tro. För majoriteten av de intervjuade har populärkulturen påverkat dem genom att de blivit inspirerade. Det verk som främst ligger som inspirationskälla är *Avalons dimmor*. *Avalons dimmor* menar några av de intervjuade har påverkat dem till att finna en starkare kontakt med gudinnan. Alexandra 47 år skriver: ”Boken *Avalons dimmor* gjorde ett väldigt starkt intryck på mig och stärkte min känsla för Gudinnan”. Ingen av intervjupersonerna har beskrivit hur och varför de funnit starkare kontakt med gudinnan. Således beskriver också intervjupersonerna att *Avalons dimmor* presenterar magin på ett rättvist sätt något som verkar vara viktigt för intervjupersonerna att få sagt. Anna, 26, skriver: ”[...] för att den på ett milt sätt visar den ’verkliga kraften’ bakom magin en häxa besitter. Det handlar inte om att få saker att sväva eller någon blöda ur öronen när man är arg, utan kraften att se förbi och bortom det ’vanliga’ människor ser”. Följaktligen verkar *Avalons dimmor* representera en mer rättvis bild av häxkonst och häxor där gudinnan ligger i fokus enligt intervjupersonerna.

Ett annat verk som nämns som har påverkat en intervjuperson är *Deverry*-serien. *Deverry* är en bokserie i femton delar skriven av Katharine Kerr. Denna bokserie följer inte en handling från början till slut utan varje bok skildrar en egen berättelse. Det huvudsakliga temat som är genomgående i alla böcker är däremot tanken att reinkarnation och magi är grundläggande principer för mänskligt liv. Således följs personer i både nutid, dåtid och framtid där reinkarnation har en stor roll i hur varje huvudperson lever sitt liv i det magiska landet *Deverry*. I detta populärkulturella verk har Håkan funnit en förebild i en av karaktärerna. Han beskriver det såhär:

Jo det finns böcker som har inspirerat mig, inte för jag tycker att dem böckerna är på något sätt beskrivande av det jag själv utövar, min religion, men däremot som fiktion så ser jag Katharine Kerrs böcker *Deverry* serien som väldigt intressant. Där det finns en person som är magikunnig och hans person tycker jag är väldigt intressant, han är klok, gammal och har vettiga åsikter. I fiktion så hittar, iallafall jag, förebilder även om dem inte är levande eller har funnits utan att det är

en person som jag tycker är bra liksom. Så *Deverry* serien har påverkat mig som någon typ av förebild, att alltid vara snäll och godhjärtad.

Som nämnt ovan har verk inom populärkulturen inte haft en omedelbar påverkan på majoriteten av intervjupersonernas praktik det vill säga att en realisering av populärkulturella verk som konsumeras av häxorna har inte omvandlats till en praktik. Istället har intervjupersonerna funnit en påverkan i form av en förebild eller att de funnit en starkare kontakt med gudinnan.

Hos de intervjuade fanns det två personer där konsumtion av populärkulturella verk haft en påverkan på deras praktik. Amanda 29 år beskriver ett populärkulturellt verk och dess påverkan på hennes praktik:

Mitt namn fick jag av en av karaktärerna från böckerna ”Sagan om Isfolket” (...) När jag som 14-åring började intressera mig mer för böcker och även vart mitt namn kom ifrån satte jag själv näsan i denna gripande serie. Jag vart väldigt fascinerad av böckerna, och tycker fortfarande att det är de bästa böckerna som beskriver just skandinavisk häx och trollkonst. Självklart har Sol Av Isfolket både medvetet och undermedvetet inspirerat och guidat mig i min utveckling av mitt sanna jag.(...) Ingredienserna som beskrevs och nämndes i böckerna försökte jag själv att samla in, även platserna som är med har vart besöksmål i flera år.

Utifrån intervjun kan diskussionen kring påverkan på Amandas praktik ses i ljuset av hur en karaktär inspirerat Amanda till att finna sitt sanna jag. Amanda har också valt att försöka besöka de platser som omnämns i böckerna vilket kommer att i fortsättningen benämnas som religiösturism. Amanda har också utifrån *Sagan om Isfolket* en bokserie skriven av Margit Sandemo bestående av 47 böcker funnit olika ingredienser exempelvis örter som hon sedan försökt att bruka i sin egen praktik. *Sagan om Isfolkets* handling kretsar till stor del kring ett ’ont arv’ som släkten Isfolket nedärvt och hur detta skall hanteras.

En annan som anser att populärkulturen haft en påverkan på hennes praktik är Ida 30 år. Hon beskriver att:

Alltså, det enda jag fått från förhäxad måste vara den här ”Book of shadows”, alltså att man faktiskt skriver ner allting som man kommer på så man inte tappar bort det. (...) Sedan när det gäller örter och örtmedicin så gillar jag ”Grottbjörnens folk”, (...) Alltså konkreta saker, det roliga är att författaren har gjort så mycket research att allt stämmer i böckerna. Och det inspirerade mig att börja intressera mig mer för örter när jag läst första boken då jag var fjorton.

Utifrån denna intervju kan diskussionen kring påverkan på hennes praktik ses i ljuset av information hon tagit del av genom 'Book of shadows' hämtad från *Charmed* (förhäxad) och som har fått henne att skriva ner allt för att inte tappa bort det. Hon har också funnit precis som Amanda ingredienser som hon har valt att tillämpa i sin praktik. Hon har funnit information för dessa ingredienser och örter från verket *Grottbjörnens folk*. *Grottbjörnens folk* är den första boken i en bokserie skriven av Jean M. Auel. Boken handlar om cromagnon-flickan (av släktet Homo Sapiens) Ayla som blir föräldralös och omhändertagen av en grupp neandertalare (Homo Neanderthalensis). Dessa neandertalare tillber Grottbjörnen som beskrivs som den högste anden i andevärlden och därav tar dem sitt namn. Sedan följs Aylas hårda liv i gruppen där hon tillslut blir utstött. Väl utstött från gruppen väljer hon att försöka söka upp 'de andra', cromagnon.

Med utgångspunkt i dessa två intervjuer kan en diskussion om en möjlig slutsats dras. Att det finns tre saker som populärkulturen påverkat och som lett till att konsumtionen av populärkulturella verk realiserats i praktiken. Först är det ingredienser som främst beskrivs som örter och dessa har man läst om och sedan själv samlat in och brukat i sin praktik. För det andra kan vi också urskilja religiösturism det vill säga att intervjupersonen önskar att besöka de platser som omnämns i de populärkulturella verken. Till sist har vi valet att skriva ner allting kring sin praktik som exempelvis riter, örter och medicin. Detta i form av en bok eller samling. Dessa inspirationer är hämtade direkt från populärkulturen och har i viss mån realiserats i praktiken.

3.4 Analys

I detta avsnitt kommer tesen, populärkulturen har varit en viktig inspirationskälla för bildandet och formandet av praktiker hos häxor, diskuteras med utgångspunkt i Patridges teori där ockulta världsbilder främst fokuseras på praktiker hos häxor.

Genom resultatet kan det utläsas att majoriteten av de intervjuade ansåg att populärkulturella verk inte haft en direkt påverkan på deras praktik. Vissa av de intervjuade betraktade att verk inom populärkulturen frambringt dem annan form av påverkan. Dessa andra former av påverkan beskrivs som antingen en starkare gemenskap med gudinnan (denna inspiration fann de genom verket *Avalons dimmor*) eller att det fanns i form av en förebild från en av *Deverry* böckerna. *Avalons dimmor* är förekommande i materialet och resultatet av studien. Främst anser många av intervjupersonerna att verket skildrar häxor och häxkonst på ett mer

rättvisande sätt. Det blir således tydligt att *Avalons dimmor* både kommuniceras och tolkas av intervjupersonerna på personliga plan. Det verkar även som att *Avalons dimmor* har en mer betydelsefull plats hos vissa intervjupersoner då verket förstärkt känslan till en gudom. I resultatet presenteras en av intervjupersonerna vid namn Alexandra 47 år. Hon beskriver att ”Boken *Avalons dimmor* gjorde ett väldigt starkt intryck på mig och stärkte min känsla för Gudinnan”. Att ett verk har lyckats förmedla en starkare känsla till en gudom, i detta fall gudinnan, tycks innebära att populärkulturen haft en djup påverkan. Utsagan lämnar plats för diskussionen angående verkets påverkan på intervjupersonernas andliga övertygelser. Denna diskussion kan föras i ljuset av vad Patridge uttrycker angående att människor utvecklar religiösa eller metafysiska idéer genom att reflektera över teman som utforskas i litteratur och film (Patridge 2004: 124). Genom Alexandras utsaga uppvisar hon tydliga tecken på att hon reflekterat över teman inom litteratur. Temat som utmärker sig är gudinnan. Genom att Alexandra har reflekterat omkring gudinnan har detta lett till att hon frambringat en starkare känsla för gudomen. Sålunda verkar det som att *Avalons dimmor* påverkat intervjupersonen i form av andlig övertygelse. Denna diskussion får lämnas vid här eftersom att jag inte fått fram mer information angående hur eller varför intervjupersonen funnit en starkare kontakt med gudinnan.

I intervjun med Håkan finnes det att ett verk inom populärkulturen har påverkat honom i form av att han funnit en förebild. Håkan menar att ”[...] *Deverry*-serien har påverkat mig som någon typ av förebild, att alltid vara snäll och godhjärtad”. Denna typ av påverkan kan därför ses som en påverkan på det vardagliga livet. Intervjupersonen hävdar dock i intervjun att verk inom populärkulturen inte på något sätt är beskrivande för hur han utövar sin religion (Wicca) men han finner att i fiktion kan inspiration i form av en förebild förekomma. Denna typ av diskussion hamnar också under det som Patridge diskuterar det vill säga att populärkultur fungerar som en arena där ockultur frodas och tolkas (Patridge 2004: 123). I detta fall har Håkan tagit del av en ockult sfär i form av ett särskilt populärkulturellt verk (*Deverry*-serien) och funnit att en fiktiv karaktär kommit att fungera som en förebild och menar på att man alltid ska vara snäll och godhjärtad precis så som karaktären beskrivs av författaren. Slutsatsen jag drar är att genom en karaktär som intervjupersonen tolkat som en förebild har dennes direkta tolkning skapat en påverkan i intervjupersonens vardagliga liv och som intervjupersonen tar del av och applicerar i sitt liv.

För att återgå till tesen ”populärkulturen har varit en viktig inspirationskälla för bildandet och formandet av praktiker hos häxor” ska främst två intervjupersoners svar diskuteras. De båda

intervjuade ansåg att verk inom populärkulturen haft en direkt påverkan på deras praktik. Utifrån det insamlade materialet kunde tre praktiker utmärkas: **Ingredienser, religiös turism** och **dokumentation**. Ingredienser i dessa fall innebär främst örter som de intervjuade hört och läst om och som sedan förts in i den egna praktiken. Religiös turism det vill säga att platser som omnämns i populärkulturella verk är platser som önskas att besökas. Den tredje är dokumentation det innebär praktiserandet av att skriva ner allt som involverar ens praktik så som riter, örter etc. *Charmed*, *Grottbjörnens folk* och *Sagan om isfolket* är de tre verk som intervjupersonerna nämner har haft en direkt påverkan på deras praktik. Varje populärkulturellt verk kommer i detta avsnitt diskuteras separat och verkens påverkan angående intervjupersonernas praktik kommer lyftas fram.

Det populärkulturella verket *Charmed* som nämnt i materialet är en tv-serie om tre systrar som inser att de är häxor och som skyddar mänskligheten från onda ting och varelser. Till deras förfogande har de en bok, *Book of shadows*. Detta verk kan diskuteras utifrån två saker; påverkan på intervjupersonens praktik och serien som en 'mellan' arena. Serien bygger på häxreligionen Wicca och beblandas med kristna inslag. *Book of shadows* är även den bok som Gerald Gardner skrivit. Gardner som nämns i bakgrunden som grundaren av Wicca (Urban 2006 :170). *Book of shadows* är en bok fylld av olika riter och besvärjelser kring wiccanska traditioner och sabbats. I serien *Charmed* är boken också fylld av riter och besvärjelser men den bygger inte på wiccansk tradition utan är en bok som har ärvts i generationer och har fyllts på vid varje generation. Boken i sig blir en intressant aspekt i detta arbete. Intervjupersonen som nämner boken omtalar inte någonting om den wiccanska traditionen. Utan intervjupersonen Ida säger att: ”Alltså, det enda jag fått från förhäxad måste vara den här *Book of shadows*”. Detta är en tydlig påföljd från ett populärkulturellt verk som realiserar i praktiken och tesen tycks stärkas om man enbart utgår från detta enskilda exempel. Eftersom att det Ida tolkat genom populärkulturen har lett till en direkt praktisk applikation i hennes liv. Den intressanta aspekten ligger i Patridge tredelade teori. Serien *Charmed*, ett populärkulturellt verk, tycks ha hämtat ockulturell inspiration från Gardner och hans bok *Book of shadows*. *Charmed*, populärkultur, har sedan varit en viktig inspirationskälla för formandet av en ockult bild. Denna gång i form av en bok med riter och besvärjelser som individer tagit del av. Detta exempel uppvisar också en tydlighet att populärkultur har börjat få en formande effekt på vad som kan anses som rimligt eller sannolikt eftersom att intervjupersonen i fråga har funnit inspirationen om dokumentation ifrån en serie och inte 'originalet'. Således har serien *Charmed* kommit att fungera som en 'mellan' arena. Där

inspiration för en ockult artefakt har hämtats hos en ockult religionsform. Artefakten har sedan gjorts om för att anpassas till seriens handling. Artefakten har sedan mottagits av konsumenter och konsumenterna har i sin tur funnit inspiration från artefakten funnen i populärkulturen och inte funnit inspiration ifrån den ursprungliga artefakten. Detta exempel blir en intressant aspekt i ljuset av Patridges teori då alla tre delar kan appliceras på ett enskilt objekt och även intressant gällande tesen då detta enskilda exempel tycks kunna stärka den.

Grottbjörnens folk är också ett verk som omnämns av Ida. Ida tycker att författaren till boken gjort väldigt bra research och att mycket av det som författaren skriver om örter faktiskt fungerar. Hon nämner även "[...] Och det inspirerade mig att börja intressera mig mer för örter när jag läst första boken då jag var fjorton". *Grottbjörnens folk* har hjälpt till att skapa ett intresse för örter och Ida verkar ha anammat detta i sin egen praktik då hon testat de olika örter som omnämnts. Genom denna utsaga kan det resoneras att populärkulturen eller ett enskilt populärkulturellt verk haft en påverkan på hennes praktik.

Det sista verket som haft en påverkan på en av de intervjuades praktik är *Sagan om isfolket* och nämns av intervjupersonen Amanda. Hon började intressera sig för böckerna i fjorton års ålder intresset för verket berodde mycket på att Amanda har blivit döpt efter en karaktär i boken. Det som tolkas som praktiker från hennes intervju svar är turism och örter. Hon säger att "Ingredienserna som beskrevs och nämndes i böckerna försökte jag själv att samla in, även platserna som är med har varit besöksmål i flera år". Precis som Ida har Amanda försökt att samla in ingredienser som omnämnts i verken. Detta är även det en påverkan från verk inom populärkulturen som omvandlats till en direkt praktik i form av örter. Tesen om att populärkultur har en direkt påverkan på häxors praktik kan ännu en gång utifrån ett enskilt exempel stärkas. När Amanda säger att "[...] platserna som är med har varit besöksmål i flera år" kan detta förstås som en religiös turism. Personen i fråga vill besöka de platser som omnämns i böckerna på grund av sin subjektiva känsla som dessa platser frambringt. Ser man till Patridges teori kan detta ingå i Patridges påstående att människor utvecklar religiösa eller metafysiska idéer genom populärkulturen (Patridge 2004: 124). Amandas uttalande verkar stödja Patridge påstående eftersom den religiösa idén om att besöka en speciell plats är något Amanda vill genomföra. Denna tolkning av populärkultur har en direkt konsekvens av religiös turism. Det vill säga att intervjupersonen vill besöka de platser som omnämns i böckerna. Även om Amanda inte besökt platserna ännu är det fortfarande något hon vill genomföra. Därmed kan även detta ses som ett enskilt exempel som kan hjälpa att stärka tesen

om att populärkultur har en direkt påverkan på praktiken. Även om det ännu handlar om önskningsar.

Något som börs uppmärksammas i intervjun med Amanda är att hon säger ”Självklart har Sol Av Isfolket både medvetet och undermedvetet inspirerat och guidat mig i min utveckling av mitt sanna jag”. I denna utsaga finner vi att en karaktär både har inspirerat och guidat intervjupersonen det vill säga att ett populärkulturellt verk har bidragit till en personlig utveckling. Denna diskussion hamnar möjligtvis utanför diskussionen gällande praktiker men den är fortfarande nämnvärd då populärkulturen verkar ha haft en såpass djup påverkan att hon funnit inspiration och en guide i sökandet efter sig själv. Således har ett verk inom populärkulturen varit en del av en karaktärsutveckling.

En annan sak som är värt att nämna är att populärkulturen inte verkar ha haft någon stor inverkan på individernas beslut att bli häxor. I materialet kan vi utläsa att vissa intervjupersoner har sökt efter exempelvis Wicca men det framgår inte hur de har funnit informationen. Jag kan inte avgöra om deras information kring häxor har skett genom populärkultur eller inte. Materialet belyser en intressant aspekt kring att redan praktiserande häxor finner inspiration och praktiker inom populärkulturen. Populärkulturella verk verkar kunna vara hjälpmedel för utökandet av perspektiv kring deras andliga övertygelser. Även om populärkulturella verk inte i första hand legat till grund för intervjupersonernas beslut att bli häxor är chansen stor att populärkulturen haft en fortsatt betydelse angående deras egna andliga övertygelser och utformning. Och även fast intervjupersonerna svarade nej på frågan om populärkulturen påverkat deras beslut att bli häxor. Kan populärkulturella verk haft en påverkan på deras beslut. Diskussionen kan även föras i ljuset av Possamai. Nämnt ovan diskuteras Possamai att konsumenter av populärkultur tar på vardaglig basis del av religiösa och ockulta inslag inom populärkulturen. Populärkulturella verk kan underhålla, roa och ge upphov till inspirationer för religion (Possamai 2005: 20). Därav kan populärkulturella verk haft en påverkan på intervjupersonernas beslut att bli häxa även om de inte är någonting man reflekterat över.

Genom denna analys kan jag dra slutsatsen att dessa tre enskilda exempel (ingredienser, religiös turism och dokumentation) kan komma att fungera som stöd för att stärka tesen och dess relevans.

4.0 Diskussion

Genom resultatet av analysen kunde tre enskilda exempel komma att fungera som stöd för Patridges teori avgränsad och anpassad till mikronivå stärkas. Populärkulturen är en viktig inspirationskälla för bildandet och formandet av praktiker hos de intervjuade häxorna. Majoriteten av intervjupersonerna ansåg emellertid att mottagandet av populärkulturella verk haft en annan form av påverkan. Genom analysen har det fastställts att några av de som ansåg att populärkulturen påverkat dem har låtit populärkulturella verk på sätt och vis varit formgivande för den andliga övertygelsen och de har funnit att påverkan vart så meningsfull att det applicerats i vardagen. Folk kommunicerar och tolkar det dem möter i denna populärkulturens arena där ockultur frodas. Tolkningen av det som möts i arenan är någonting som också många gånger interpreteras på så vis att man applicerar det i sitt liv. Vad som är värt att nämna är att populärkultur inte verkar ha haft någon stor inverkan på individernas beslut att bli häxor. I materialet kan vi utläsa att vissa intervjupersoner har självmant sökt efter exempelvis Wicca men det framgår inte hur de har funnit informationen. Det blir en intressant aspekt att redan praktiserande häxor finner inspiration och praktiker inom populärkulturen. Det verkar som att häxorna utökar sina perspektiv kring deras andliga övertygelser genom populärkulturen.

Eftersom att de intervjupersoner som medverkat i detta arbete har varit aktiva på internet (ett krav från min sida) finns möjligheten att internet är den arena där populärkulturella verk väljs och används av intervjupersonerna. Ser man exempelvis till Facebookgruppen som omnämns tidigare i arbetet står det tydligt att internet har en funktion av gemenskap. Att individer som kan klassas som solitära häxor finner en gemenskap inom en arena. Denna arena kan mycket möjligt också ha påverkat intervjupersonerna i deras val av populärkulturella verk. Då internet och speciellt Facebookgruppen fungerar som ett socialt nätverk finns det stor potential att influenser från olika personer påverkar individerna i sitt sökande kring populärkulturella verk. Men diskussionen och förförståelsen av individens val av specifika populärkulturella verk hade tämligen varit intressant och möjligtvis även varit givande för denna studie. Därmed finns möjligheten att de verk som är inspirationsgivande är de verk som ligger närmast det man själv anser är sannolikt och sanningsenligt - i detta fall gällande häxkonst. Det vill säga att de verk som personer väljer att konsumera är verk som faller dem i smaken på grund av att verken på ett mer rättvisande eller mer sannolikt sätt porträtterar det som stämmer överens med den egna redan existerande bilden av häxkonst. Denna diskussion kan på sätt stärkas genom att se till hur intervjupersonerna ansåg att häxan har porträtterats i populärkulturen.

Intervjupersonerna fann att häxan genom tiden har blivit negativt porträtterad och då genom sagohäxan. Under mer modern tid har häxan börjat porträtteras annorlunda och många av dessa nya tolkningar verkar överensstämma med hur intervjupersonerna anser att häxan ska porträtteras.

4.1 Egen reflektion och fortsatt forskning

Denna studie har frambringat mig ny kunskap och då först och främst gällande vad en praktiserande häxa kan innebära. Även skillnaden mellan häxkonst som andlig övertygelse och häxkonst som en religion var för mig relativt nytt. Studien har ökat min kunskap i ämnet kring häxor och begreppet häxa har för mig även fått en annan innebörd. Genom denna studie har jag funnit att det finns nya frågor som kan ställas och andra syften som kan studeras. Häxor i Sverige idag är ett relativt understuderat ämne och mer forskning kring ämnet kan utföras. Ett exempel vore att istället för att fokusera på praktiken hos häxor främst fokusera på deras andliga trosövertygelser i samband med populärkulturen. Det kan också utföras fler studium av samma sort det vill säga intervjustudier kring häxor och deras perspektiv kring olika ämnen. Även studiet kring digital etnografi och häxor går att utföra. En utveckling av studier kring populärkultur speciellt den med inriktning mot receptionen hos konsumenterna är också en fortsatt studium som skulle kunna genomföras. Till sist kan även ämnet i detta arbete fortsätta att undersökas. Det finns fler perspektiv inom detta ämne och det kan med all sannolikhet breddas och fördjupas. Min egen frågeställning hade kunnat breddas och utvecklas för att fördjupa kunskapen i konsumtionen av utvalda verk och hur dessa verk blev valda eller hur verken har påverkat etc. Således finns det mycket mer inom ämnet häxor och populärkultur som kan studeras. Det ska också tilläggas att en förtydligande bild av de olika häxtraditionerna hade ökat förståelsen för häxornas trosuppfattningar även i denna uppsats. Följaktligen fanns och finns det mycket som kan fördjupas och fortsättas studera angående häxor och populärkultur.

5.0 Slutsats

Syftet med denna studie var att undersöka vad mottagandet av populärkulturella verk har för konsekvenser för häxors praktik i Sverige idag. Syftet preciseras genom att anpassa och avgränsa Patridges teori till en tes som skulle undersökas på en mikronivå. Tesen, populärkulturen har varit en viktig inspirationskälla för bildandet och formandet av praktiker hos häxor, skulle således besvaras med syftet i åtanke. Studien har innefattat frågor om populärkulturen har haft inflytande på människors beslut att bli häxor och vilka

populärkulturella verk som häxor konsumerar. I arbetet kan slutsatsen dras att populärkulturen haft en påverkan på häxors praktik och man kan urskilja tre typer av påverkan: religiös turism (önskan av att besöka platser) ingredienser (exempelvis insamlandet av örter) och dokumentation (att man skriver ner allt så som besvärjelser och riter). Således kan tesen genom dessa tre enskilda exempel stärkas. I arbetet framställs också tre populärkulturella verk av särskild vikt för påverkan på intervjupersonernas praktik (*Charmed*, *Grottbjörnens folk*, *Sagan om isfolket*) och ytterligare två verk har diskuterats i ljuset av deras funktion som inspirationskällor (*Avalons dimmor*, *Devvery-serien*). Genom studien kunde jag inte besvara om populärkulturen och populärkulturella verk haft inflytande på intervjupersonernas beslut att bli häxor. Detta var främst för att majoriteten av de intervjuade syftade på att 'bli häxa' var ett inre kall och oftast medfött. Det fanns de intervjupersoner som menade att de sökt efter något och då funnit begreppet häxa eller Wicca dock föll frågeställningen och följdfrågor kort och jag kunde inte fastställa om intervjupersonernas sökande gick igenom populärkulturen och kan därför inte heller besvara om populärkulturen haft en inverkan på deras beslut att bli häxor. Genom en utvecklad frågeställning hade möjligtvis frågan om beslutet att bli häxa kunnat belysas mer och även diskussionen kring varför de valda verken är just de valda verken hade kunnat utvecklas. En utveckling kring vad intervjupersonerna konsumerar och varför de konsumerar just de populärkulturella verken hade förbättrat och fördjupat studien.

Källförteckning

- Andersson, Daniel & Sander, Åke (2009). *Det mångreligiösa Sverige - Ett landskap i förändring*. 2:a uppl, Lund: Studentlitteratur AB
- Beeler, Karin & Beeler, Stan (2007). *Investigating Charmed: the Magic Power of TV*. London, New York: I.B.Tauris
- Biddinger, Megan, E (2012). *Saints, Seers, and Sorceresses: Femininity and the Spiritual Supernatural in Contemporary U.S. Film and Television*. diss .The University of Michigan
- Bogdan, Henrik & Hammer, Olav (2016) *Western Esotericism in Scandinavia*, Leiden, Boston. Koninklijke Brill NV
- Kvale, Steinar & Brinkman, Svend (2014). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. tredje uppl, Lund: Studentlitteratur AB
- Lynch, Gordon (2005). *Understanding Theology and Popular Culture*, USA, UK, Australia : Blackwell Publishing
- Moseley, Rachel (2002). *Glamorous Witchcraft: Gender and Magic in Teen-film and Television*, Oxford journals, Screen, vol. 43, no.4, pp. 403-422.
- Partridge, Christopher (2004). *The Re-enchantment of the West: Volume 1 Alternative Spiritualities, Sacralization, Popular Culture and Occulture*. London, New York : T&T Clark International, A continuum imprint
- Partridge, Christopher (2005). *The Re-enchantment of the West, Vol 2 : Alternative Spiritualities, Sacralization, Popular Culture and Occulture*. London, New York: T&T Clark International, A continuum imprint

Possamai, Adam (2005). *Religion and Popular Culture: A Hyper-Real Testament*. Belgium: P.I.E Peter Lang S.A

Urban, Hugh B (2006). *Magia Sexualis; Sex, Magic, and Liberation in Modern Western Esotericism*. University of California Press.

Tidskrift

Jarvis, Christine. Child Lit Educ (2008) "*Becoming a Women through Wicca; Witches and Wiccans in Contemporary Teen Fiction*". vol 39, no 1 .pp .43-52. doi:10.1007/s10583-007-9058-0

Webbsidor

Facebook Hämtad från <https://www.facebook.com/> 5 maj 2016

Vetenskapsrådet, *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Hämtad från <http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf> 29 april 2016.

Wicca Hämtad från <http://www.wicca.nu/index.html> 20 april 2016.

Intervjuer

Intervjuer och transkriberingar står att finna hos författaren.

Bilaga 1 intervjufrågor

- Varför blev du häxa?
 - Fanns det någon speciell anledning till ditt beslut att bli häxa?
- Hur kom du i kontakt med din coven?
 - vilken tradition tillhör du och din coven?
 - När startade den?
 - Hur går ni tillväga för att för att praktisera eran tro?
- - Är du en häxa utan coven och isåfall varför?
- - Finns det andra sätt att mötas upp?

- Hur skulle du definiera begreppet häxa?
- Vad innebär det att vara häxa?
- Hur uppfattar du att andra ser på häxor?
- Hur anser du att verk inom populärkultur porträtterar häxor?
- Har det funnits något verk, någon bok/film/serie som har inspirerat dig i din praktik? - vilken, varför? Varför inte?
- Finns det något som du tagit avstånd emot inom populärkulturen?
- Varför tror du att häxor inom populärkultur blivit en trend idag? (Mycket ungdomsböcker porträtterar häxor som feminister exempelvis.)
- Tror du att populärkulturen kan ha påverkan för ungdomar idag och deras syn på just häxor? - vad tror du detta kan ha för konsekvenser?
- Kan populärkulturen ha påverkan på synen på häxan överhuvudtaget?
- Tror du att antalet häxor kommer öka eller minska i framtiden? och vad tror du är anledningen?